

بخش ویژه

آموزش تئوری برنامه ریزی در دهه ۱۹۸۰

فصلنامه مدیریت شهری شماره ۱۵۰ پاییز و دستیار ۱۳۹۷

چکیده
این مقاله به بررسی مواد درسی مربوط به تئوری برنامه‌ریزی می‌پردازد؛ که مشابه آن دقیقاً ۱۰ سال پیش انجام شده است. در این تحقیق، محتوای درسی، متن‌های مورد نیاز و تکالیف درسی مربوط به ۶۷ دوره کارشناسی ارشد، ۱۷ دوره کارشناسی و ۶ دوره دکتری از زیبایی می‌شود. این دوره‌ها در سال تحصیلی ۱۹۸۹-۹۰ در ۶۹ دانشگاه امریکایی و کانادایی تدریس می‌شدند. این تحقیق مانند تحقیق پیشین قصد دارد گوناگونی آرای مربوط به محتوای درسی و متن‌های مورد نیاز تئوری برنامه‌ریزی را آشکار سازد. براساس این تحقیق، بسیاری از متن‌هایی که در سطح گستردۀ مورد استفاده قرار می‌گیرد قدیمی است و علاقه رو به ازدیادی به "تاریخچه برنامه‌ریزی"، اخلاقیات حرفه‌ای و دیدگاه‌های بدیل وجود دارد.

کلید واژه‌ها: برنامه‌ریزی شهری، تئوری برنامه‌ریزی، آموزش، آمریکای شمالی.

مقدمه

این مقاله سومین مقاله‌ای است که به آموزش تئوری برنامه‌ریزی امریکای شمالی می‌پردازد. اولین تحقیق در این زمینه در اوخر دهه ۱۹۶۰ و به دست هنری های تاور [۱] (۱۹۶۹) انجام شد. دومین تحقیق هم در اوخر دهه ۱۹۷۰ به وسیله مؤلف همین مقاله (کلاسترمن، ۱۹۸۱) انجام شد. مقاله حاضر نتایج یک برنامه درسی و آموزشی را تحلیل می‌کند و به بیان نگرشی می‌پردازد که یکی از بخش‌های اصلی آموزش برنامه‌ریزی به حساب می‌آید. این مقاله در حقیقت اطلاعات مربوط به تئوری برنامه‌ریزی را که در تحقیق قبلی در دوره‌های کارشناسی و دکتری مورد استفاده قرار گرفته بود، گسترش داده و بدین طریق اولین نگرش آموزش تئوری برنامه‌ریزی را در حوزه‌های آموزش برنامه‌ریزی ارائه کرده است. این مقاله با مرور مختصر بعضی از پیشرفت‌های فکری که در دهه ۱۹۸۰ در زمینه تئوری برنامه‌ریزی رخ داده است، آغاز می‌شود. متن مقاله به ارزیابی محتوای درسی، متون مورد نیاز و تکالیف درسی می‌پردازد که در سال تحصیلی ۱۹۸۹-۹۰ در ۶۷ دوره کارشناسی ارشد، ۱۷ دوره کارشناسی و ۶ دوره دکتری ارائه شده است.

مقاله با ارزیابی یافته‌های تحقیق و ترسیم وضعیت فعلی آموزش تئوری برنامه‌ریزی خاتمه می‌یابد.

۱۹۸۰ دهه پیشرفت‌های دهه

برنامه‌ریزی در این دهه با اظهار نظر جدی "همنز" (۱۹۸۰) مبنی بر اینکه تئوری برنامه‌ریزی مشمول همان انتقاداتی است که بر مدل عقلی وارد شده است، آغاز گردید. از این رو می‌بایست سوالات اساسی مربوط به این حوزه را دوباره مورد بررسی قرارداد و دستورالعمل‌های جدیدی برای آن تدوین کرد. مقاله بولان [۳] (۱۹۸۰) با عنوان "کارشناس در مقام نظریه‌پرداز" و مقاله فاستر [۴] (۱۹۸۰) یا عنوان "تئوری انتقادی و عمل برنامه‌ریزی" با معرفی دو جنبه جدید یعنی پدیده‌شناسی و تئوری انتقادی - توانستند به این نیاز پاسخ دهند.

این جنبه‌ها در اوایل دهه ۱۹۸۰ اهمیت فوق العاده‌ای در آموزش برنامه‌ریزی داشتند، به

افزایش شناخت نسبت به سیاست

برنامه‌ریزی منجر به توسعه

استراتژی‌های ملموس شده است که

به ابعادی همچون برنامه‌ریزی

استراتژیک و گفت و گو یا میانجیگری
می‌پردازد

مانند آنچه برنامه‌ریزی وکالتی یا حمایتی در اوخر دهه ۱۹۶۰ داشت.

تگرشهای انتقادی "یورگن هابرمس" درباره اهمیت محتوای ارتباطی عمل برنامه‌ریزی

به شکلی گستردگی به دست جان فارستر (۱۹۸۵) و (۱۹۸۰) مورد بررسی قرار گرفت. دونالد

شون (۱۹۸۵ و ۱۹۸۰)، علایق پدیده‌شناسان را با مشاهده، توصیف و فهم بخش‌های

ملموس برنامه‌ریزی مورد بررسی قرارداد (۱۹۸۲ و ۱۹۸۳). این دو جنبه تا پایان دهه ۸۰

توانستند تأثیر فوق العاده‌ای بر برداشت افراد از تئوری‌های برنامه‌ریزی بگذارند و نقش

ارتباطی [۶] را در عمل برنامه‌ریزی آشکار کنند.

کشف جنبه‌های جدید نظری با بررسی روش‌های جدید کارهای تخصصی همراه بود. به عنوان مثال، ۱- گفت و گو و

میانجی گری (Fisher and Ury 1981, Susskind and Gruikshank 1984, Susskind and Ozawa 1984)

برنامه‌ریزی استراتژیک (Brrson and Delecq, 1979, Einweiler 1987). این گرایش‌های جدید با

بازگشت مجدد به طراحی همراه بود که به عنوان الگویی مفید برای فهم عمل برنامه‌ریزی به کار گرفته شد

(فارستر، ۱۹۸۳a).

در این دهه، سنت تجربی تئوری برنامه‌ریزی دوباره ظاهر گردید. این سنت با بحث‌های دهه ۱۹۷۰ که مدل عقلانی را ارزیابی کرده و تئوری برنامه‌ریزی را به صورت تجربی مورد بررسی قرارداده بود، کاملاً فرق داشت.

بررسی‌های تجربی دهه ۱۹۸۰ توانست بررسی‌های موردنی به کار گرفته شده در برنامه‌ریزی کالاسیک زا در مورد مطالعات اجتماعی بزرگ مقیاس کثار بگذارد (نظیر ۱۹۴۹ Selznick 1955, Meyerson and Banfield 1965a, Altshuler 1970). این حرکت با تشکیل جلسات و کنفرانس‌های ACSP تقویت شد. در این کنفرانس‌ها کارشناسانی که به ارزیابی عمل برنامه‌ریزی علاقه‌مند بودند علایق و روش‌ها و یافته‌های خود را رائمه می‌دادند.

دهه ۱۹۸۰ همچنین شاهد احیای دو حوزه‌ای بود که در دهه ۱۹۷۰ چندان مورد توجه قرار نگرفته بودند. در اولین

حوزه یعنی اخلاقیات برنامه‌ریزی، مقالات گوناگونی منتشر شد. در دومین حوزه یعنی "تاریخچه برنامه‌ریزی" هم نشريات و کتاب‌های خیلی بیشتری چاپ گردید.

تداویم گرایش آکادمیک به تئوری برنامه‌ریزی در دهه ۱۹۸۰ به طرق مختلف ظاهر شد. پیدایش و رشد مجله "پژوهش و آموزش برنامه‌ریزی" توانست محمل ارزشمندی برای مقالات مربوط به تئوری برنامه‌ریزی فراهم کند که در غیر این صورت هرگز منتشر نمی‌شدند. چندین نسخه ویرایش شده این مقالات - از جمله طرح جدید کتاب سبز ICMA - به طبع رسید. چندین کتاب هم که از دیدگاه‌های مختلف به این مسئله می‌پرداختند به انتشار رسید. در زمینه تئوری

برنامه‌ریزی حتی خبرنامه هم منتشر شد.

همان گونه که تعدادی از محققان اشاره کردند، رها کردن مدل عقلانی در دهه ۱۹۸۰ ظاهراً تئوری برنامه‌ریزی را دچار بحران ساخت.

دامنه متفاوتی از دیدگاهها و رویکردهای متفاوتی برای جایگزینی مدل سابق پیشنهاد گردید، به طوری که این رشتہ به طور کلی فاقد انسجام و جهت‌گیری دیده می‌شد. تحقیق برنامه‌های آموزشی در ذیل، مستندات پیامد این جوشش فکری را بروی آموزش تئوری برنامه‌ریزی نشان می‌دهد.

پیمایش

این مقاله به ارزیابی نتایج تحقیقی می‌پردازد که در پاییز و زمستان سال ۱۹۸۹ در زمینه مواد درسی مربوط به تئوری برنامه‌ریزی انجام شد؛ و داده‌هایی را ارائه می‌کند که در سال تحصیلی ۱۹۸۹-۹۰ به کار می‌رفت. در این تحقیق از ۱۳ گروه برنامه‌ریزی امریکا و کانادا خواسته شد که مواد درسی مربوط به تئوری برنامه‌ریزی خود را ارائه کنند. این مواد درسی مورد بررسی قرار گرفتند تا دوره‌هایی که فاقد موضوعات اصلی تئوری برنامه‌ریزی هستند (به عنوان مثال، اصول فکری برنامه‌ریزی، سیاست برنامه‌ریزی و تئوری های روبایی برنامه‌ریزی) از شمول پیمایش حذف شوند. أما دوره‌هایی که این موضوعات و موارد دیگر را (همچون مثال تاریخچه برنامه‌ریزی) در بر می‌گرفتند، باقی ماندند. از هر دانشگاه حداقل دو ماده در این تحقیق شرکت کردند؛ اما اگر استادی در دوره‌های مختلف (مثلاً کارشناسی ارشد و دکتری) تدریس می‌کرد، می‌توانست در بیش از یک دوره شرکت کند.

نمونه‌ای که در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت شامل برخی مواد درسی مربوط به تئوری برنامه‌ریزی بود که در دوره‌های کارشناسی ارشد و دادگستری ۶۹ دانشگاه ارائه می‌شد. این نمونه که از نظر قدامت و بزرگی و توزیع جغرافیایی معرفه مدارس برنامه‌ریزی دنیا بود، هم شامل دوره‌های دکتری بود و هم دوره‌های پایین‌تر (درجه کارشناسی و کارشناسی ارشد). در نتیجه، یافته‌های این تحقیق می‌توانند تصویری دقیق از آموزش برنامه‌ریزی در امریکای شمالی را در اواخر دهه ۱۹۸۰ به دست دهد.

دهه ۱۹۸۰ شاهد احیای دو حوزه‌ای بود که در دهه ۱۹۷۰ چندان مورد توجه قرار نگرفته بودند. در اولین حوزه یعنی "اخلاقیات برنامه‌ریزی"، دو مبنی حوزه یعنی "تاریخچه برنامه‌ریزی" نشریات و کتاب‌های زیادی چاپ گردید

دوره‌هایی که در این نمونه شرکت داشتند اینها هستند:

- ۶۷ دوره کارشناسی ارشد که از ۶۳ مرکز آموزش برنامه‌ریزی امریکای شمالی انتخاب شدند (از کل ۸۸ مرکز) -
- ۱۷ دوره کارشناسی که از ۱۶ مدرسه برنامه‌ریزی انتخاب شدند (از کل ۳۴ مدرسه موجود)؛ و - ۶ دوره دکتری که از ۶ دانشگاه انتخاب شدند (از کل ۲۶ دوره دکتری موجود).

اطلاعات مربوط به دوره‌های کارشناسی ارشد به شرح زیراست: فهرست مطالعاتی ۷۱ برای ۶۷ دوره، متن برای ۳۷ دوره، مواد درسی برای ۴۶ دوره و تکلیف درسی برای ۵۹ دوره. نمونه سال ۱۹۷۹ کمی کوچک‌تر بود و فقط ۵۹ دوره کارشناسی ارشد را شامل می‌شد. اطلاعات مربوط به دوره‌های کارشناسی که در این تحقیق ذکر شده شامل موارد زیر است: فهرست منابع مطالعاتی برای ۷۱ دوره، متن برای ۱۲ دوره، مواد درسی برای ۱۵ دوره و تکلیف برای ۱۶ دوره. کوچک بودن نمونه‌ای که از دوره‌های دکتری انتخاب شده بودند سبب شده است که نتیجه‌گیری دقیق از دوره‌های دکتری دشوار شود.

بولان (۱۲ و ۱۹۸۱) در هنگام بررسی نتایج قبلی می‌گوید، مطالعاتی که فقط به بررسی اسناد رسمی می‌پردازند (به عنوان مثال مواد درسی، فهرست منابع مطالعاتی و جز آن) نمی‌توانند تئوری برنامه‌ریزی را به طور کامل معرفی کنند. این اسناد نمی‌توانند اطلاعات اصلی مربوط به تجربیات آموزشی را، همچون تأکید نسبی بر موضوعات مختلف این دوره‌ها، رد و یا تایید منابع مطالعاتی، تعهد مدرس به تئوری برنامه‌ریزی و فرایند آموزشی، مشخص کند. های تاور (۱۹۶۹) در هنگام بررسی آموزش تئوری برنامه‌ریزی گفت "هیچ معلوم نیست که آیا مطالب درسی آموخته شده در یک دوره از تئوری برنامه‌ریزی در دوره‌های دیگر تقویت می‌شود یا نه؛ و یا اینکه کلاً با آن تناقض دارد یا نه. به رغم این، تحقیق مذکور می‌تواند بهترین داده‌های مربوط به تدریس تئوری برنامه‌ریزی را به دست دهد و معیاری مفید برای در

نظر گرفتن تغییرات دهه اخیر معرفی کند».
محتوای دوره

جدول ۱ دارای داده‌های است که موضوع درسی دوره‌ها را نشان می‌دهد. این موضوعات براساس ۱۰ درصد از کل ۶۴ ماده درسی کارشناسی ارشد و ۱۵ ماده درسی کارشناسی جماعتی آوری شده‌اند که در نمونه فعلی و همچنین در نتایج تحقیق سال ۱۹۷۹ نیز وجود دارند. فهرست موضوعات این نمونه همانند آن فهرستی است که در تحقیق کلاسمن (۱۹۸۱) مورد استفاده قرار گرفت. فهرست مذکور را همین مؤلف تدوین کرد تا اینکه طرحی اختیاری برای طبقه‌بندی موضوعات مختلف داشته باشد، زیرا این موضوعات ممکن است به هر حال در یک دوره از تئوری برنامه‌ریزی ظاهر شوند.

نتایج تحقیق مذکور نشانگر این اجماع است که سیاست برنامه‌ریزی، تئوری‌های رویه‌ای برنامه‌ریزی و اصول فکری این رشته از جمله موضوعاتی هستند که برای تئوری برنامه‌ریزی مناسب‌اند. این باتفاق‌ها دارای اهمیت زیادی نیستند.

اما اختلافات اساسی مربوط به موضوعات خاص را می‌توان در این اتفاق نظر کلی پیدا کرد. تنها ۳ موضوع – یعنی تاریخچه برنامه‌ریزی (۶۱ درصد)، مدل عقلانی و انتقادات مربوط (۶۱ درصد)، و اخلاقیات حرفه‌ای (۵۹ درصد) – را می‌توان در بیش از نیمی از مواد درسی کارشناسی ارشد مشاهده کرد. ۵ موضوع دیگر – یعنی برنامه‌ریزی حمایتی (۴۸ درصد)، روابط اجتماعی و سیاسی برنامه‌ریزان (۴۷ درصد)، مدل‌های گزینه (۴۵ درصد)، برنامه‌ریزی جامع کاربری زمین (۴۲ درصد) و نقد اساسی برنامه‌ریزی (۳۷ درصد) – در بیش از یک‌سوم این مواد درسی دیده می‌شوند.

تنها یک موضوع یعنی تاریخچه این رشته (۰۶ درصد) – در بیش از نیمی از مواد درسی کارشناسی مشاهده می‌شود. همه موضوعاتی که حداقل در یک‌سوم از مواد درسی کارشناسی ارشد وجود دارد در یک‌سوم از مواد درسی کارشناسی نیز مشاهده می‌شود؛ بجز یک موضوع که آن هم "روابط اجتماعی و سیاسی برنامه‌ریزان" است. مشارکت شهر و ندان و بررسی کلی امور حرفه‌ای که در آثار "سو" و "گترنر" (۱۹۸۸) مطرح شدند در سطح کارشناسی مناسب‌تر از سطح کارشناسی ارشد هستند.

موضوع "مدل‌های گزینه" از بین ۶ ماده درسی دوره دکتری، در ۵ ماده درسی وجود داشت. موضوعاتی همچون "مدل عقلانی" و "فلسفه" در ۴ ماده درسی مشاهده شد، و ۳ موضوع زیر در نیمی از مواد درسی دوره دکتری وجود داشت: "اخلاقیات حرفه‌ای"، "نقدهای اساسی" و "تجویه برنامه‌ریزی".

تعجب اور نیست که تاریخچه این رشته و "مدل عقلانی" و "نقدهای آن" هنوز از مهم‌ترین موضوعاتی هستند که در دوره‌های تئوری برنامه‌ریزی مطرح‌اند. بیان ریشه‌های این رشته، بخش عمده‌ای از آموزش تخصصی است و افزایش گرایش آکادمیک به تاریخچه برنامه‌ریزی یکی از روندهای فکری مهم دهه ۱۹۸۰ به شمار می‌آید. کساندر (۱۹۸۴) و دالتون (۱۹۸۶) می‌گویند که به رغم انتقادات فراوانی که در دهه ۱۹۷۰ به عمل آمد، برای تداوم اهمیت مدل عقلانی دلایل ساختاری مهمی وجود دارد.

با توجه به نقش برنامه‌ریزان در حیطه عملی برنامه‌ریزی می‌توان ادعا کرد که گرایش فراوان به روابط اجتماعی و سیاسی برنامه‌ریزی و همچنین توجه به برنامه‌ریزی جامع کاربری زمین چنان تعجب برانگیر نیست. اما تداوم اهمیت برنامه‌ریزی حمایتی و نقدهای اساسی برنامه‌ریزی شاید بس جدی باشند، زیرا امروزه بسیاری از دانشجویان رشته برنامه‌ریزی، این حوزه را به عنتی اهمیت بودن رها می‌کنند.

جدول ۱ نشان می‌دهد که "تاریخچه این رشته"، "اخلاقیات حرفه‌ای" و "ازیابی جنبه‌های گوناگون سیاست برنامه‌ریزی" در سال ۱۹۸۹ بیشتر مورد توجه قرار گرفت تا در ۱۰ سال پیش از آن. این روند در حقیقت رشد این رشته و نقدهای مدل عقلانی را که برای کشف سه موضوع مذکور بیان شدند، نشان می‌دهد. این ادعا که برنامه‌ریزی "فارغ از ارزش‌ها" [۱۱] نیست و اصولاً نمی‌تواند چنین باشد، سبب شده است که توجه به موضوعات اخلاقی و عمل برنامه‌ریزی افزایش یابد. ترک تئوری‌های انتزاعی "مدل عقلانی" منجر به ظهور جنبه‌های گوناگونی همچون "تئوری انتقادی" و

"پدیده‌شناسی" شده است. افزایش شناخت نسبت به سیاست برنامه‌ریزی هم منجر به توسعه استراتژی‌های ملموس شده است که به ابعادی همچون برنامه‌ریزی استراتژیک و گفت و گو یا میانجیگری می‌پردازد. کاهش علاقه به "مشارکت شهر وندان"، "آرمان گرایی" و "تفییر اجتماعی" که زمانی از اجزای اصلی آموزش برنامه‌ریزی تخصصی بود، کمی نامید کننده است. فراموش تقریباً کلی آرمان گرایی و تغییر اجتماعی در حقیقت نشانگر توجه حرفه‌ای این رشته به کارایی سیاسی و نادیده گرفتن نقش سنتی برنامه‌ریزی به عنوان ارائه کننده گزینه جایگزین فرایندهای بازار و تصمیم‌گیری سیاسی است.

جدول شماره ۱- محتواهای دوره‌های آموزشی

کارشناسی	کارشناسی ارشد		عنوان درسی
	۱۹۷۹	۱۹۸۹	
۵۰ درصد	۹	۶۰ درصد	مبانی فکری
۶۰ درصد	۹	۷۷ درصد	لاییزی و میرله
۱۳ درصد	۲	۲۵ درصد	نویجه برنامه‌ریزی
۷۳ درصد	۱	۹۳ درصد	سیاست برنامه‌ریزی
۳۳ درصد	۵	۳۹ درصد	اخلاقیات حرفه‌ای
۳۳ درصد	۰	۵۷ درصد	برنامه‌ریزی حمایتی / وکالت
۲۰ درصد	۳	۶۷ درصد	روابط اجتماعی / سیاسی
۲۰ درصد	۳	۱۲ درصد	مدل‌های جایگزین
۴۰ درصد	۶	۳۹ درصد	قدرهای اساسی
۳۳ درصد	۵	۳۵ درصد	مشارکت شهر وندان
۷ درصد	۱	۲۳ درصد	بادگیری اجتماعی
۷۷ درصد	۲	۴ درصد	متflux عمومی
۷۷ درصد	۱۱	۹۳ درصد	تئوری روابط ای
۴۰ درصد	۶	۶۱ درصد	مثل عقلانی / بدبل ها
۳۳ درصد	۷	۳۳ درصد	کاربری جامع زمین
۱۳ درصد	۲	—	گفت و گو / میانجیگری
۱۳ درصد	۲	—	برنامه‌ریزی استراتژیک
۰ درصد	۰	۱۲ درصد	نظریه سیستم‌ها
۱۳ درصد	۲	۱۷ درصد	اجرا
۳۷ درصد	۷	۲۴ درصد	موضوعات کلی
۳۷ درصد	۷	—	پیامیش عمل برنامه‌ریزی
۰ درصد	۰	۱۲ درصد	تئوری اجتماعی
۰ درصد	۰	۹ درصد	تئوری سازمان
۰ درصد	۰	۷ درصد	آرمان گرایی
۰ درصد	۰	۵ درصد	تفییر اجتماعی

شناخت گسترده‌تر برنامه‌ریزی بستگی آشکار یا مبهم به عوامل زیر دارد: ۱- کار نظریه پردازان جدید و جایگزین، ۲- گرایش استادان به برنامه‌ریزی حمایتی و وکالتی، ۳- نقدهای اساسی برنامه‌ریزی.

منابع مطالعاتی مورد نیاز

ضمیمه A مشتمل بر ۱۶ کتاب و مقاله است که در این نمونه در حال بررسی به عنوان منابع درسی مورد نیاز برای ۷ دوره کارشناسی ارشد (۱۰۰ درصد) و ۲ دوره کارشناسی (۱۲ درصد) معرفی شده‌اند. در تحقیق سال ۱۹۷۹، تعداد دوره‌های کارشناسی ارشد و منابع درسی مورد نیاز مشخص شده است. این تحقیق نشان می‌دهد که عدم توافق در زمینه ارائه مطالب درسی مناسب برای یک دوره تئوری برنامه‌ریزی که یکی از مشکلات تحقیق سال ۱۹۷۹ بود در اینجا نیز مطرح است. در این نمونه، ۶۷ فهرست منابع مطالعاتی برای دوره کارشناسی ارشد ارائه شد که تقریباً مشتمل بر ۱۳۰ مطلب بود. تنها برای دو ماده درسی، بیش از ۳۰۰ مطلب و برای

اثر "فالودی" در ۲۷ درصد از دوره‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و تاکنون بهترین متن بوده است. متن‌های دیگری که در بیش از ۱۰ درصد از دوره‌های کارشناسی ارشد مورد استفاده قرار می‌گرفتند عبارتند از:

- برنامه‌ریزی در حوزه عمومی اثر فریدمن
- برنامه‌ریزی در برابر قدرت اثر فارستر
- برنامه‌ریزی شهری معاصر اثر لوی
- اخلاقیات در برنامه‌ریزی اثر واکس

دوره‌های دکتری و کارشناسی هم دارای این گونه تنوعات بودند. در ۱۷ فهرستی که برای مطالب خواندنی دوره کارشناسی ارائه شده بود، بیش از ۲۰۰ مطلب وجود داشت، که ۱۷ مورد از این مطالب می‌بایست برای ۲ دوره و یا بیشتر ارائه می‌شد. وجود دو مطلب خواندنی زیر برای ۳ دوره مورد نیاز بود:

- "حمایت و تکثیرگرایی" اثر داویدوف (۱۹۶۵)

- "مقدمه‌ای بر تاریخچه برنامه‌ریزی" اثر کروک برگ (۱۹۸۳)

فقط مقاله "شوری انتخاب در برنامه‌ریزی" اثر داویدوف و رینر (۱۹۶۳) به تهائی می‌بایست برای ۴ دوره ارائه می‌شد. شش فهرستی که برای دوره دکتری معرفی شده بود با دارای بودن بیش از ۲۰۰ مطلب مختلف، تنوع زیادی داشت. از بین این تعداد، ۱۹ مطلب می‌بایست در ۲ رشته و یا بیشتر ارائه می‌شد، ۸ مطلب می‌بایست ۳ بار و یا بیشتر ارائه می‌شد و ۲ مطلب زیرهم برای ۴ دوره معرفی شده‌اند:

- "برنامه‌ریزی در حوزه عمومی" اثر فریدمن (۱۹۸۷)

- "تئوری انتقادی و عمل برنامه‌ریزی" اثر فاستر (۱۹۸۰)

۱۰ مطلب درسی مورد نیاز برای دوره کارشناسی ارشد در جدول ۲ نشان داده شده است. مطالب موجود در دو طرف این فهرست خلی اهمیت دارند. باززنگین ویژگی آنها، قدمت‌شان است. دو مورد از این مقاله‌ها - یعنی " برنامه‌ریزی در حوزه عمومی" و "اصول برنامه‌ریزی معاصر در امریکا" - در دهه ۱۹۸۰ منتشر گردید. یک مقاله در دهه ۱۹۷۰ چاپ شد. بقیه هم ۲۵ سال قبل و یا حتی چند سال قبل از آن منتشر گردیدند. هفت مورد از این مقاله‌ها به یک مجموعه - یعنی "درس‌های تئوری برنامه‌ریزی" - تعلق دارند که قدمت‌شان به بیش از ۱۵ سال می‌رسد. این مجموعه مقالات بدین منظور منتشر گردید که دسترسی دانشجویان رشته برنامه‌ریزی انگلیسی را به مقالات امریکایی افزایش دهد. تأثیر این مجموعه مقالات بر آموزش تئوری برنامه‌ریزی در ادامه مورد بحث قرار می‌گیرد.

استفاده از این مطالب خواندنی قبیل خلی پر در درس است زیرا مقالات کلاسیک - مثل "علم آشفتگی" و "کاوش مختلف" - با نسخه‌های جدیدتری که خود این مؤلفان نوشته‌اند همراه نیست. مقاله "بازهم آشفتگی" که لیندبلام (۱۹۷۹) نوشته است، فقط در ۱۰ درصد از فهرست‌های مورد نیاز دیده می‌شود و میزان نیازمندی مقاله "بازدید کاوش مختلف" که اتزیونی (۱۹۸۶) نوشته، حتی خلی کمتر است در نتیجه، در واقع بسیاری از دانشجویان برنامه‌ریزی بدون خواندن ارزیابی‌های گذشته نگر مؤلفان مقاله‌ها، با این مقاله‌های اولیه و قدیمی آشنا شده‌اند.

شده است در دهه ۱۹۸۰ منتشر شدند و تقریباً یکسوم از مطالب در دهه ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰ مطلب در دهه ۱۹۶۰ و چهار مطلب نیز در اوخر دهه ۱۹۵۰ منتشر گردیده‌اند. همه مطالب منتشر شده در دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۵۰ و ۱۹۴۰ (البته بجز چهار مورد) در فهرست مطالب خواندنی "فالودی" (۱۹۷۳) (۱۹۷۳) وجود دارد. تقریباً بیش از نیمی از ۵۰ مطلب مورد نیازی که در تحقیق سال ۱۹۷۹ ذکر شده بودند در فهرست کنونی نیز وجود دارند. سه حوزه‌ای که در دهه گذشته مورد توجه زیادی قرار گرفته بودند - یعنی تاریخچه برنامه‌ریزی، اخلاقیات حرفه‌ای، و مدل‌های جایگزین - در مقاله‌های جدیدی که در ضمیمه A ذکر گردیده به خوبی ارائه شده‌اند. دوسوم از مقاله‌هایی که در زمینه اصول و مبانی فکری اند و همه مطالب مربوط به مدل‌های مختلف (البته بجز یک مورد)

۳ ماده درسی، ۱۶۹ مطلب معرفی شد. از بین اینها، ۶۱ مطلب برای ۱۰ درصد از دوره‌های این نمونه مورد نیاز بود؛ ۱۰ مطلب برای یکچهارم از دوره‌های این نمونه و ۵ مطلب برای یکسوم از این مواد درسی مورد نیاز بود. دو مطلب زیر در بیش از نیمی از مواد درسی الزامی بود: اول "علم آشفتگی" اثر لیندبلام (۱۹۵۴) (۱۹۵۴) و دوم "حمایت و تکثیرگرایی" در برنامه‌ریزی اثر داویدوف (۱۹۶۵) (۱۹۶۵).

مطالب درسی دیگری که در یکسوم از مواد درسی مورد نیاز بودند به شرح زیر است:

- " برنامه‌ریزی در حوزه عمومی" اثر فریدمن (۱۹۸۷) (۱۹۸۷) (۱۹۸۷)

- "اهداف برنامه‌ریزی جامع" اثر آتشولر (۱۹۶۵b) (۱۹۶۵b) (۱۹۶۵b)

- "برقراری اتصال میان مدت در برنامه‌ریزی جامع" (۱۹۸۵) (۱۹۸۵) (۱۹۸۵)

این مقاله ترجمه‌ی اسناد

Klosterman, Richard L. Planning Theory Education in the 1980s: Results of a Second Course Survey

Journal of Planning Education and Research, Vol.II 1992

(پابنده شده)

1- Henry Hightower

2- Hemmens

3- Bolan

4- Forester

5- Donald Schön

6- communication

7- reading list

8- So and Getzels

9- Alexander

10- Dalton

11- value free

12- Friedman

13- Alshuler

14- Meyerson

15- Krueckeberg

16- Faludi

17- Wachn, Ethics in Planning

18- Levy

19- Lucy

20- Solnit

21- quizze

22- role playing

23- Minnesota

24- Wisconsin

مقبولیت کتاب‌ها و مقالاتی که در دهه ۱۹۸۰ منتشر شد نشان می‌دهد که تئوری برنامه‌ریزی همچنان پویا و نوآورانه است

در دهه ۱۹۸۰ منتشر شد نشان می‌دهد که تئوری برنامه‌ریزی همچنان پویا و نوآورانه است

- Alexander, E.R. 1984. After rationality what? A review of responses to paradigm breakdown. *Journal of the American Planning Association* 50:60-69.
- Alexander, E.R. 1986. *Approaches to Planning*. New York: Gordon Breach Science Publishers.
- Altshuler, A.A. 1965a. *The City Planning Process*. Ithaca, New York: Cornell University Press.
- Altshuler, A.A. 1965b. The goals of comprehensive planning. *Journal of the American Institute of planning* 31:186-94.
- Banfield, E.C. 1959. "Ends and means in planning". *International Social Science Journal* 11:361-368.
- Baum, H.S. 1983. *Planners and Public Expectations*. Cambridge, Massachusetts: Schenkman Publishing.
- Beatley, T. 1984. "Applying moral principles to growth management". *Journal of the American Planning Association* 50:459-469.
- Beatley, T. 1987. Planners and Political philosophy. *Journal of the American Planning Association* 53:235-236.
- Benveniste, G. 1989. *Mastering the Politics of planning: Crafting Credible Plans the Make a Difference*. San Francisco, California: Jossey-Bass.
- Bolan, R.S. 1980. "The practitioner as theorist: the phenomenology of the professional episode". *Journal of the American Planning Association* 46:261-2274.
- Bolan, R.S. 1981. "Do planning theory courses teach planning". *Journal of Planning Education and Research* 1:12-16.
- Bolan, R.S. 1983. "The structure of ethical choice in planning practice". *Journal of Planning Education and Research* 3:23-35.
- Bolan, M.C. 1983. *Dreaming the Rational City*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- Breanch, M.C. 1983. *Comprehensive Planning: General Theories and Principles*. Los Angeles, California: Palisades Publishers.

دانشگاه تهران
دانشکده شهریاری
دانشکده علوم انسانی
دانشکده هنرهای زیستی

در ۱۰ سال گذشته منتشر شده‌اند. تأثیر کتاب‌های درسی را می‌توان در این حقیقت پیدا کرد که نیمی از مطالب مربوط به "اخلاقیات" در مجموعه "اخلاقیات در برنامه‌ریزی" اثر واکس [۱۷] (۱۹۸۵) درج شده است. مقاله‌های قدیمی تر را می‌توان در دو حوزه جای داد؛ اول، روابط اجتماعی و سیاسی؛ و دوم، مدل عقلانی و بدیل‌های آن. این مطلب نشان می‌دهد که این دو موضوع از قبل از سال ۱۹۷۰ از مسائل اصلی نظریه‌پردازان برنامه‌ریزی بوده‌اند.

ضمیمه B دارای ۱۴ متن است که براساس دو ماده درسی کارشناسی ارشد و ۱۲ ماده درسی کارشناسی تدوین شده‌اند. اهمیت اثر "فالودی" را می‌توان در این حقیقت پیدا کرد؛ این اثر در ۲۷ درصد از دوره‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و تاکنون به عنوان بهترین متن بوده است. متن‌های دیگری که در بیش از ۱۰ درصد از دوره‌های کارشناسی ارشد مورد استفاده قرار می‌گرفتند عبارتند از:

– برنامه‌ریزی در حوزه عمومی اثر فریدمن (۱۹۸۷) (۱۹ درصد)

– برنامه‌ریزی در برابر قدرت اثر فارستر (۱۹۸۵b) (۱۴ درصد)

– برنامه‌ریزی شهری معاصر اثر لوی (۱۹۸۸) (۱۱ درصد)

– اخلاقیات در برنامه‌ریزی اثر واکس (۱۹۸۵) (۱۱ درصد)

متن اصلی بسیاری از این دوره‌ها را خود استاد مربوطه به صورت جزوی تهیه می‌کند. این امر در صورت بروز اختلاف بر سر مطالب مناسب تئوری برنامه‌ریزی اجتناب ناپذیر است.

متونی که در بیش از ۱۰ درصد از فهرست‌های کارشناسی وجود داشتند عبارتند از:

– مجاورت با قدرت اثر لوی (۱۹۸۸) (۱۹ درصد)

– مقدمه‌ای بر تاریخچه برنامه‌ریزی اثر کروک برگ (۱۹۸۳)

– برنامه‌ریزی حکومت محلی در عمل اثر سو و گتزلر (۱۹۸۸)

– شغل برنامه‌ریزی در عمل اثر سالنیت (۱۹۸۸) (۲۰ درصد)

جدول ۲ - بیشترین مطالب درسی مورد نیاز در دو مقطع ۱۹۷۹ و ۱۹۸۹

عنوان مطلب	نویسنده	تاریخ	درصد
علم آشناگی (۱۹۵۹)	لیندبلام	۱۹۷۹	۰۴
صحابت و تکنگرایی در برنامه‌ریزی (۱۹۹۰)	داویدف	۱۹۸۹	۰۷
برنامه‌ریزی در حوزه هموم (۱۹۸۷)	فریدمن	۱۹۷۹	۰۹
آلت شوار	هداف برنامه‌ریزی جامع (۱۹۹۵b)	۱۹۸۹	۱۲
برقرار کردن روابط میان مذکور در برنامه‌ریزی جامع (۱۹۹۵)	میرسون	۱۹۷۹	۱۲
کارش مختلط (۱۹۷۷)	ازیونی	۱۹۸۹	۲۳
تئوری انتخاب در برنامه‌ریزی (۱۹۶۲)	داویدف و روین	۱۹۷۹	۳۱
اخلاقیات برنامه‌ریزی معاصر امریکا (۱۹۸۳)	هاوکافمن	۱۹۷۹	۳۱
اخلاقیات حرفاً و فرساوی آن (۱۹۷۸)	مارکوز	۱۹۸۹	۳۱
اهداف و ابزار در برنامه‌ریزی (۱۹۵۹)	بنیلاد	۱۹۷۹	۲۸

تکالیف درسی دوره‌ها

جدول ۳ شامل تکالیفی است که برای ۵۹ دوره کارشناسی ارشد و ۱۸ دوره کارشناسی درنظر گرفته شده است. همان‌گونه که در تحقیق سال ۱۹۷۹ نیز مشاهده شده بود، ماهیت تکالیف درسی متأسقانه سنتی است و تأکید آن عمدتاً بر مقالات پایان ترم، مقالات کوتاه، بیان شفاهی و امتحانات است. همه این دوره‌ها بر روش سنتی "بحث-سخنرانی" و یا سeminارها تأکید می‌ورزند. در چندین دوره هم کوییزا [۲۱] | ۲۱| مورد استفاده قرار می‌گیرد. بسیاری از این دوره‌ها از بیان شفاهی، پروژه‌های گروهی و ارائه اسناد حرفاًی استفاده می‌کنند.

بدین طریق فرستاده‌های برای استفاده از نقش‌ها و مهارت‌های حرفاًی که دانشجویان در هنگام عمل با آنها روبه رو خواهند بود، فراهم می‌آید. بسیاری از دوره‌ها هم از دانشجویان می‌خواهند تا با بررسی نمونه‌های واقعی و ایجاد نگرش‌های مربوط به موضوع برنامه‌ریزی فراتر از تحلیل آکادمیک مطالب درسی حرکت کنند.

در این تحقیق همانند تحقیق سال ۱۹۷۹، چندین تکلیف درسی نوآورانه در ماده درسی مشاهده گردید. تعدادی از این دوره‌ها، تکلیف "ایفای نقش" [۲۲] را تجویز کرده بودند. به عنوان مثال، دانشجویان دانشکده مینه سوتا [۲۳] باید

- 15- Breher, M. and A. Hooper, eds. 1985. *Rationality in Planning: Critical Essays on the Role of Rationality in Urban and Regional Planning*. London: Pion.
- 16- Bryson, J.M. and A.L. Delbecq 1979. "A contingent approach to strategy and tactics in project planning", *Journal of the American Planning Association* 45:167-179
- 17- Bryson, J.M. and R.C. Eisinger. 1987. Symposium on strategic planning, *Journal of the American Planning Association* 53:6-69
- 18- Catanese, A.J. 1984. *The Politics of Planning and Development*. Beverly Hills, California: Sage.
- 19- Chapin, F.S. and E.J. Kaiser. 1979. *Urban Land Use Planning*, Third Edition. Urbana: University of Illinois Press.
- 20- Checkoway, B.ed. 1986. *Strategic Perspectives on Planning Practice*. Lexington, Massachusetts: Lexington Books.
- 21- Clavel, P. 1986. *The progressive City: Planning and Participation*, 1969-1984. New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Press.
- 22- Clavel, P.J. Forester, and W.W. Goldsmith, eds. 1980. *Urban Planning in an Age of Austerity*. Elmsford, New York: Pergamon Press.
- 23- Dalton, I.C. 1986. Why the rational model persists - The resistance of professional education and practice to alternative forms of planning. *Journal of Planning Education and Research* 5:147-153
- 24- Dalton, I.C. 1987. Motivating student interest in planning theory. Unpublished manuscript.
- 25- Dalton, I.C. 1989. Emerging knowledge about planning practice. *Journal of Planning Education and Research* 9:29-44
- 26- Davidoff, P. 1965. Advocacy and pluralism in planning. *Journal of the American Institute of Planners* 31:311-338
- 27- Davidoff, P. and T. Reiner. 1962. A choice theory of planning. *Journal of the American Institute of Planners* 29:103-115
- 28- de Neufville, J. I. 1983. Planning theory and practice: Bridging the gap. *Journal of Planning Education and Research* 3:35-45
- 29- Fitzoni, A. 1967. Mixed scanning: A third approach to decision making. *Public Administration Review* 27:385-392
- 30- Etzioni, A. 1986. Mixed scanning revisited. *Public Administration Review* 46:8-14
- 31- Faiz, A. ed. 1973. *A Reader in Planning Theory*. New York: Pergamon Press.
- 32- Fisher, R. and W. Ury. 1981. Getting to Yes: *Negotiating Agreement Without Giving In*. New York: Penguin Books.
- 33- Forester, J. 1980. Critical theory and planning practice. *Journal of the American Planning Association* 46:275-286.
- 34- Forester, J. 1983a. the coming design challenge. *Journal of Planning Education and Research* 3:57-59
- 35- Forester, J. 1983b. Planning in the face of power. *Journal of the American Planning Association* 48:67-80
- 36- Forester, J. ed. 1985. *Critical Theory and Public Life*. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.
- 37- Forester, J. 1989. *Planning in the Face of Power*. Berkeley: University of California Press.
- 38- Friedman, J. 1987. *Planning in the Public Domain: From Knowledge to Action*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press.
- 39- Hall, P. 1988. *Cities of Tomorrow: An Intellectual History of Urban Planning and*
- موقعیت اداری خود را در سال ۱۹۹۷ شناسایی و از مطالب درسی این حوزه استفاده کنند تا اینکه بتوانند: ۱- تئوری شخصی برنامه‌ریزی و سبک تخصصی خود را ایجاد کنند؛ ۲- مسائل اصلی اقتصادی و اجتماعی و همچنین دستگاه سازمانی مربوط به این رشته را شناسایی کنند؛ ۳- برای تحقق اهداف خود از جدول زمانی، استراتژی‌ها و تاکتیک‌ها استفاده کنند. دانشجویان دانشگاه ویس کانسین [۲۴] برای فرایند برنامه‌ریزی از نوعی بازی شبیه‌سازی شده استفاده می‌کنند و یادداشت‌هایی کوتاه تهیه می‌کنند که نشانگر استراتژی برنامه‌گیری و تهیه فهرست خطمنشی‌ها و تاکتیک‌ها می‌باشند. دانشجویان باید تکالیفرا را با استفاده از تئوری تصمیم‌گیری و تهیه فهرست خطمنشی‌ها انجام دهند.
- ۱- یک سری تکالیف و تمرینات، ۲- تهیه فهرست خطمنشی‌ها، ۳- کتابچه‌ای که راه‌های بررسی خطمنشی‌های دولتی را به طور واقعی به مقامات دولتی آموزش می‌دهد.
- در دانشگاه ایلینویز دوره جدیدی پیشنهاد شد که خواسته‌های زیادی در آن مذکور بود. مواردی که از دانشجویان سال اول خواسته شد بدین شرح است:
- ۱- تکمیل پرسش‌نامه‌ای که به تعریف مفاهیمی همچون " برنامه‌ریزی " و " تئوری برنامه‌ریزی " می‌پردازد.
- ۲- شناسایی مهم‌ترین مسائل برنامه‌ریزی شهر، ایالت و کشور
- پیدایش "تاریخچه برنامه‌ریزی" ، "اخلاقیات حرفه‌ای" و "نقش‌های حرفه‌ای جدید" به عنوان مثال " برنامه‌ریزی استراتژیک " و " میانجیگری " یانگر این مطلب است که این رشته از تعجارت گذشته استفاده کرده و براساس آن شکل گرفته است.**
- ۳- شناسایی سوابق شخصی و تخصصی مؤثر در این دوره دانشجویان این دوره باید فعالیت‌های یک مؤسسه برنامه‌ریزی و یا یکپروردۀ را تحلیل کنند و برای بهبود فرایند و پروژه که به طور شفاهی و یا مکتوب ارائه می‌شود، اقدام به تهیه خطمنشی‌ها کنند. آنها باید نامه‌ها و یادداشت‌هایی کوتاه برای مقامات دولتی فراهم سازند و در اقدامات "ایقای نقش" که شامل تحلیل خطمنشی‌ها و ایقای نقش گروهی است، مشارکت کنند. دالتون (۱۹۸۷) می‌گوید که برای علاقه‌مند کردن دانشجویان به دوره‌های تئوری برنامه‌ریزی باید از اقدامات ملموس استفاده کرد.
- این اقدامات عبارتند از: ارتباط دادن مطالب درسی به تجربه شخصی دانشجویان؛ تقویت دانشجویان دوره به منظور شرکت فعال در دوره؛ استفاده از رویکردهای آموزشی مختلف برای حفظ علاقه دانشجویان؛ انتخاب دقیق مطالب درسی و تقویت تلاش دانشجویان.
- موارد یاد شده نشان می‌دهند که دوره " تئوری برنامه‌ریزی " می‌تواند محرك، پرانگیزش و هیجان انگیز باشد.
- جدول ۳- تکالیف درسی**
کارشناسی				چارچوب
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۸۹	۱۶	۵۲	۳۲	امتحان
۲۸	۵	۵۱	۳۰	
۳۲	۷	۲۷	۲۸	
۵۱	۹	۳۲	۲۰	
۱۱	۲	۱۰	۹	
۱۱	۲	۱۰	۶	
۲۲	۲	۷	۴	
۱۷	۲	۴۱	۲۲	
۲۲	۴	۴۹	۷	موضوع
۶	۱	۱۷	۱۰	
۰	۰	۱۳	۸	
امتحان از مطالب درسی		۴۹	۲۲	
مطالعه مردمی		۴۹	۷	
امتحان عملی		۱۷	۱۰	
نظر شخصی		۱۳	۸	

ازیابی و الزامات

بررسی دوره‌ها از لحاظ مختلف ارزشمند است. مقبولیت کتاب‌ها و مقالاتی که در دهه ۱۹۸۰ منتشر شد نشان می‌دهد که تئوری برنامه‌ریزی همچنان پویا و نوآرانه است. استفاده گسترده از کتاب‌ها و مقالاتی که نگرش‌های مختلف برنامه‌ریزی را بیان می‌کند نشان می‌دهد که این رشته توائیسته است خواسته "همنز" (۱۹۸۰) را برآورده سازد و با استفاده از روش‌های جدید برنامه‌ریزی، روش‌های قدیمی را کنار بگذارد. پیداًش "تاریخچه برنامه‌ریزی"، "اخلاقیات حرفه‌ای" و "نقش‌های حرفه‌ای جدید" به عنوان مثال " برنامه‌ریزی استراتژیک" و "گفت و گو/ میانجیگری" بیانگر این مطلب است که این رشته از تجارب گذشته استفاده کرده و براساس آن شکل گرفته است.

اما مقبولیت مداوم اثر فالودی (۱۹۷۳) نشان می‌دهد که بسیاری از دانشجویان همچنان در حال بادگیری درس‌های دهه ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ هستند. کتاب‌ها و مقالاتی که در دهه ۱۹۸۰ منتشر شده است ممکن است این روند را تغییر دهند. با وجود این، مقبولیت مداوم این مجموعه نشان می‌دهد که همچنان می‌تواند نیاز استادان را برآورده سازد. تنوع نگرش‌های مختلف مربوط به مطالعه درسی که در این تحقیق اشکار شدند نشان می‌دهد که هیچ‌متن و یا اثری نمی‌تواند کاملاً نیاز مدرسان تئوری برنامه‌ریزی را برآورده سازد. در نتیجه، جزوهای استادان همچنان به عنوان متن اصلی بسیاری از دوره‌های تئوری برنامه‌ریزی مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

ازیابی نتایج تحقیقی همچون این نوشتۀ همواره جالب بوده است، زیرا مشخص می‌کند که میزان توجه استادان برنامه‌ریزی به یک موضوع خاص چقدر بوده است. اما این گونه تحقیق‌ها از نظر مقبولیت همواره بحث برانگیز بوده است، زیرا آنها به بیان موضوعات و نوشه‌هایی که بردازند که برای بسیاری از مردم‌دارای اهمیت است. در نتیجه، آنها همانند تحقیقات اجتماعی بزرگ مفیسی که در مطبوعات منتشر می‌شود فقط می‌توانند معیاری ناقص برای دیدگاه‌های مردم‌پسند باشند. در حالی که افراد معمولاً با دیدگاه‌های مردم‌پسند مخالف‌اند، اما بحث درباره این که موضوع یا اثری تا چه اندازه باید در سطح گسترده‌موردن استفاده قرار گیرد، مسئله‌ای شخصی است که نیاز به بحث‌های مختلف دارد و در بررسی ای توصیفی همچون این تحقیق نمی‌گنجد.

یکی از نتایج تحقیق مذکور این است که متأسفانه استادان تئوری برنامه‌ریزی به انتقادات قبلی "بولان" (۱۹۸۱) از وضعیت ۱۰ سال پیش هیچ توجهی نکردند. بجز چند استثنای می‌توان گفت که تئوری برنامه‌ریزی در اکثر این دوره‌ها فقط از دیدگاه محض علمی تدریس می‌شود و توانایی بالقوه‌آن برای افزایش اطلاعات و عملکرد حرفه‌ای مورد توجه قرار نمی‌گیرد. مواد درسی این نمونه نشان می‌دهد که این موضوع همواره به طور سنتی تدریس می‌شود و در برنامه‌آموزش برنامه‌ریزی، جایگاه مطلوبی ندارد. اگر استادان و نهادهای آموزشی به صورت جدی عمل نکنند، نقش واقعی تئوری برنامه‌ریزی به عنوان راهنمایی اساسی و در جریان برای عمل برنامه‌ریزی در آموزش تئوری برنامه‌ریزی معاصر همچنان می‌توجه خواهد ماند.

Design in the Twentieth Century. Oxford: Basil Blackwell.

40- Hankins, W.M. Wubbel, and R. Reiman. 1988. Guide to undergraduate Education in Urban and Regional Planning, New Brunswick, New Jersey: Rutgers University, Center for urban Policy Research.

41- Hayden, D. 1981. The Grand Domestic Revolution: A History of Feminist Designs for American Homes, Neighborhoods, and Cities. Cambridge, Massachusetts: MIT Press.

42- Healy, P.G. McDougal, and M.J. Thomas. 1982. Planning Theory: Prospects for the 1980's. New York: Pergamon Press.

43- Hermans, G.C. 1980. New directions in planning theory. Journal of the American Planning Association 46:259-260

44- Hightower, H.C. 1969. Planning theory in contemporary planning education. Journal of the American Institute of Planners 35: 326-329

45- Howe, E. 1980. "Role choices of American planners". Journal of the American Planning Association 46:398-409

46- Howe, E. and J.L. Kaufman. 1981. The values of contemporary American planners. Journal of the American Planning Association 45: 266-278

47- Howe, E. and J.L. Kaufman. 1983. The ethics of contemporary American Planners. Journal of the American Planning Association 47:266-278.

48- Klosterman, R.E. 1980. A public interest criterion. Journal of the American planning Association 46:323-333.

49- Klosterman, R.E. 1981. Contemporary planning theory education: Results of a course survey. Journal of Planning Education and Research 1:1-11

50- Klosterman, R.E. 1983. Fact and value in planning. Journal of the American Planning Association 49:216-225

■ APPENDIX A

General Analyses

Alexander, E. R. 1986. *Approaches to Planning*. New York: Gordon Breach Science Publishers. [MA9, 13%]

Neufville, J. I. 1983. Planning theory and Practice. *Journal of Planning Education and Research* 3:35-45. [MA 7, 10%]

Faludi, A. 1973. What is Planning Theory? In *A Reader in Planning Theory*, ed. A. Faludi. New York: Pergamon Press. [MA 10, 15%]

Friedmann, J. and B. Hudson. 1974. Knowledge and action - A guide to Planning theory. *Journal of the American Institute of Planners* 40:2-16. [MA 9, 13%; 1979 32%]

Galloway, T. and R. Mahayni. 1977. Planning theory in retrospect: The process of paradigm change. *Journal of the American Institute of Planners* 43:62-71. [MA 9, 13%; UG 2, 12%; 1979 22%]

Hudson, B. 1979. Comparison of current planning theories. *Journal of the American Planning Association* 45:387-406. [MA 12, 18%; UG 2, 12%]

Levy, J. M. 1988. *Contemporary Urban Planning*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall. [MA 7, 10%]

Intellectual Foundations

Brooks, M.P. 1988. Four critical junctures in the history of the urban planning profession. *Journal of the American Planning Association* 54:241-248. [MA 8, 12%]

Friedmann, J. 1987. *Planning in the Public Domain: From Knowledge to Action*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press. [MA 14, 21%]

Gerkens, L. 1988. Historical development of American city planning. In *The Practice of Local Government Planning*,

Second Edition, eds. F. So and J. Getzels. Washington D.C: International City Management Association. [MA 7, 10%; UG 2, 12%]

Hall, P. 1989. The turbulent eighth decade: Challenges to American city planning. *Journal of the American Planning Association* 55:275-282. [MA 12, 18%]

Moore, T. 1978. Why allow planners to do what they do? A justification from economic theory. *Journal of the American Institute of Planners* 44:387-398. [MA 8, 12%; 1979 18%]

Politics of Planning

Political / Social Relations

Altshuler, A.A. 1965. *The City Planning Process: A Political Analysis*. Ithaca, New York: Cornell University Press. [MA 12, 18%; 1979 28%]

Altshuler, A.A. 1965. The goals of comprehensive planning. *Journal of the American Institute of Planning* 31: 186-94. Reprinted in Faludi (1973). [MA 23, 34%; 1979 40%]

Amstein, S. R. 1969. A ladder of citizens participation. *Journal of the American Institute of Planning* 35: 387-394. [MA 15, 22%; 1979 24%]

Beckman, N. 1964. The planner as bureaucrat. *Journal of the American Institute of Planners* 30:323-327. Reprinted in Faludi (1973). [MA 11, 16%; 1979 28%]

Benveniste, G. 1972. *The Politics of Expertise*. Berkeley: Glendessary Press. [MA 7, 10%; 1979 14%]

Bolan, R.S. 1969. Community decision behavior. *Journal of the American Institute of Planners* 35:301-310. Reprinted in Faludi (1973). [MA 10, 15%; 1979 24%]

Forester, J. 1983. Planning in the face of power. *Journal of the American Planning Association* 48:67-80. [MA 12, 18%]

- 51- Klosterman, R. E. and V. Juvva. In press. **Readings in Planning Theory**. 1990: Results of a Second Course Survey. Chicago, Illinois: Council of Planning Librarians Bibliographies.
- 52- Krieger, M. 1981. **Advice and Planning**. Philadelphia, Pennsylvania: Temple University.
- 53- Krueckeberg, D.A. ed. 1983. **Introduction to Planning History in the United States**. New Brunswick, New Jersey: Rutgers University Center for Urban Policy Research.
- 54- Krumholz, N. and J. Forester. 1990. **Making Equity Planning Work: Leadership in the Public Sector**. Philadelphia, Pennsylvania: Temple University Press.
- 55- Levy, J.M. 1988. **Contemporary Urban Planning**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice - Hall.
- 56- Lin, G.C. 1986. Toward a synthesis of planning theories. **Journal of Planning Education and Research** 5:75-85
- 57- Lindblom, C.E. 1959. The science of muddling through. **Public Administration Review** 19:79-88
- 58- Lindblom, C.E. 1979. Still muddling, not yet through. **Public Administration Review** 39:517-526
- 59- Lucy, W. 1988. **Close to Power: Setting Priorities With Elected Officials**. Chicago, Illinois: Planners Press.
- 60- Marcuse, P. 1976. Professional ethics and beyond. **Journal of the American Institute of Planners** 42:264-274
- 61- Meyerson, M. 1956. Building the middle - range bridge for comprehensive planning. **Journal of the American Institute of Planners** 22:58-64
- 62- Meyerson, M. and E.C. Banfield. 1955. **Politics, Planning and the Public Interest**. Glencoe, Illinois: The Free Press.
- 63- Paris, C. ed. 1982. **Critical Readings in Planning Theory**. Elmsford, New York: Pergamon Press.
- 64- Prakash, V. and R. Hodlewsky, eds. 1990. **Guide to Graduate Education in Urban and Regional Planning**. Chicago, Illinois: American planning Association.
- 65- Schon, D. 1982. Some of what a planner knows: A case study of knowing in-Practice. **Journal of the American Planning Association** 48:351-364.
- 66- Schon, D. 1983. **The Reflective Practitioner: How Professionals Think in Action**. New York: Basic Books.
- 67- Selznick, P. 1949. **TVA and the Grass Roots**. Berkeley: University of California Press.
- 68- So, F.S. and J.Getzels, eds. 1988. **The Practice of Local Government Planning**, Second Edition. Washington, D.C: International City Management Association.
- 69- Solnit, A. 1988. **The Job of the Practicing Planner**. Chicago, Illinois: Planners Press.
- 70- Susskind, L. and J. Cruikshank. 1987. **Breaking the Impasse: Consensual Approaches to Resolving Public Disputes**. New York: Basic Books.
- 71- Susskind, L. and C. Ozava. 1984. Mediated negotiation in the public sector: The planner as mediator. **Journal of Planning Education and Research** 4: 5-15
- 72- Vasu, M.L. 1979. **Politics and Planning: A National Study of American Planners**. Chapel Hill: University of North Carolina Press.
- 73- Wachs, M. ed. 1985. **Ethics in Planning**. New Brunswick, New Jersey: Rutgers University, Center for Urban Policy Research.
- Forester, J. 1987. Planning in the face of conflict . **Journal of the American Planning Association** 23:303-314. [MA 12, 18%]
- Forester, J. 1989. **Planning in the face of Power**. Berkeley: University of California Press. [MA 12, 18%]
- Howe, E. 1980. Role choices of urban planners. **Journal of the American planning Association** 46:398-409. [MA 11, 16%]
- Rabinovitz, F.F. 1967. Politics, personality and planning **Public Administration Review** 27:265-276. Reprinted in Faludi (1973). [MA 7, 10%; 1979 20%]
- ### Advocacy Planning
- Davidoff, P. 1965. Advocacy and pluralism in planning. **Journal of the American Institute of Planners** 31:311-338. Reprinted in Faludi (1973). [MA 35, 52%; UG 3, 18%; 1979 58%]
- Heskin, A.D. 1980. Crisis and response: A historical perspective on advocacy planning. **Journal of the American Planning Association** 46:50-63. [MA 10, 15%]
- Krumholz, N. 1982. A retrospective view of equity planning: Cleveland, 1969-1979. **Journal of the American Planning Association** 48:163-174. [MA 14, 21%; UG 1, 12%]
- Peattie, L. 1968. Reflections on advocacy planning. **Journal of the American Institute of Planners** 38:181-194. [MA 9, 13%; 1979 44%]
- ### Radical Critiques
- Fainstein, N., and S. Fainstein. 1979. New debates in urban planning. **International Journal of Urban and Regional Research** 3:275-285. [MA 8, 12%]
- Harvey, D. 1979. On planning the ideology of planning. In **Planning Theory in the 1980's**, eds. R.W. Burchell and G. Sternlieb. New Brunswick, New Jersey: Center for Urban Policy Research. [MA 7, 10%; 1979 14%]
- ### Professional Ethics
- American Institute of Certified Planners. 1981. **Code of Ethics and Professional Conduct**. Washington, D.C.: American Planning Association. Reprinted in Wachs (1985). [MA 13, 19%; UG 2, 12%]
- American Planning Association. 1987. Statement of ethical principles for planning. **Planning** 53:35-38. [MA 7, 10%]
- Bolan, R.S. 1983. The structure of ethical choice in planning practice. **Journal of Planning Education and Research** 3:23-34. Reprinted in Wachs (1985). [MA 7, 10%]
- Howe, E., and J. Kaufman. 1981. The values of contemporary American planners. **Journal of the American Institute of Planners** 45: 29-40. [MA 9, 13%]
- Howe, E., and J. Kaufman. 1983. The ethics of contemporary American planners. **Journal of the American Planning Association** 47:266-278. Reprinted in Wachs (1985). [MA 21, 31%]
- Klosterman, R.E. 1978. Foundations for normative planning. **Journal of the American Institute of Planners** 44:37-46. Reprinted in Wachs (1985). [MA 9, 13%; 1979 16%]
- Klosterman, R.E. 1980. A public interest criterion. **Journal of the American Planning Association** 46:323-333. [MA 9, 13%]
- Marcuse, P. 1976. Professional ethics and beyond. **Journal of the American Institute of Planners** 42:264-274. [MA 21, 31%; 1979 26%]
- Wachs, M. 1982. Ethical dilemmas in forecasting for public policy. **Public Administration Review** 42:562-567. Reprinted in Wachs (1985). [MA 8, 12%]
- Webber, M. 1963. Comprehensive planning and social responsibility: Toward an AIP consensus on the profession's roles and purposes. **Journal of American Institute of Planning** 26:232-241. Reprinted in Faludi (1973). [MA 9, 13%; 1979 18%]
- ### Alternative Models
- Bolan, R.S. 1980. The practitioner as theorist. **Journal of the American Institute of Planners** 46:261-274. [MA 10, 15%]
- Fisher, R., and W. Ury. 1981. **Getting to Yes**. New York: Penguin Books. [MA 8, 12%]
- Fotester, J. 1980. Critical theory and planning practice. **Journal of the American Planning Association** 46:275-286. [MA 14, 21%]
- Friedmann, J. 1973. **Retracking America: A Theory of Transactional Planning**. GardenCity. New York: Doubleday Anchor. [MA 9, 13%; 1979 46%]
- Hemmens, G.C. 1980. New directions in planning theory. **Journal of the American Planning Association** 46:259-260. [MA 7, 10%]
- Hoch, C. 1984. Doing good and being right: The Pragmatic connection in Planning theory. **Journal of the American Planning Association** 50:335-353. [MA 7, 10%]
- Kaufman, J., and H. Jacobs. 1987. A Public planning perspective on strategic planning. **Journal of the American Planning Association** 53:23-33. [MA 8, 12%]
- Schon, D. 1982. Some of what a planner knows; A case study of knowing-in-practice. **Journal of the American Planning Association** 48:351-364. [MA 10, 15%]
- Schon, D. 1983. **The Reflective Practitioner**. New York: Basic Books. [MA 7, 10%]
- Susskind, L., and C. Ozawa. 1984. Mediated negotiation in the public vector: The planner as mediator. **Journal of Planning Education and Research** 1:5-15. [MA 10, 15%]
- ### Procedural Theory
- #### Comprehensive Land - use Planning
- Chapin, F. S., and H.J. Kaiser. 1979. **Urban Land Use Planning**. Third Edition. Urbana: University of Illinois Press. [MA 7, 10%]
- #### Rational Model and Alternatives
- Alexander, E.R. 1984. "After rationality what?". **Journal of the American Planning Association** 50:62-69. [MA 9, 13%; UG 2, 12%]
- Banfield, E. C. 1955. Supplement: Note on a conceptual scheme. In **Politics, Planning and the Public Interest**, eds. M.Meyerson and E. Banfield, New York: Free Press. [MA 10, 15%; UG 2, 12%; 1979 34%]
- Banfield, E.C. 1959. Ends and means in Planning. **International Social Science Journal** 11:361-368. Reprinted in Faludi (1973). [MA 19, 28%; 1979 34%]
- Davidoff, P., and T. Reiner. 1962. A choice theory of planning. **Journal of the American Institute of Planners** 26:103-115. Reprinted in Faludi (1973). [MA 21, 31%; UG 4, 24%; 1979 44%]
- Etzioni, A. 1967. Mixed scanning: A "third" approach to decision making. **Public Administration Review** 27:385-392. Reprinted in Faludi (1973). [MA 22, 33%; 1979 36%]
- Friedmann, J. 1965. A response to Altshuler: Comprehensive planning as a process. **Journal of the American Institute of Planners** 31: 195-197. Reprinted in Faludi (1973). [MA 8, 12%; 1979 10%]
- Lindblom, C.E. 1959. The science of muddling through. **Public Administration Review** 19:79-88. Reprinted in Faludi (1973). [MA 36, 54%; UG 2, 12%; 1979 48%]
- Lindblom, C.E. 1979. Still muddling, not yet through. **Public Administration Review** 39: 517-526. [MA 7, 10%]
- Meyerson, M. 1956. Building the middle - range bridge for comprehensive planning. **Journal of the American Institute of Planners** 22: 58-64. Reprinted in Faludi (1973). [MA 23, 34%; 1979 52%]
- Rittel, H., and M. Webber. 1973. Dilemmas in a general theory of Planning. **Policy Sciences** 2:155-169. [MA 8, 12%; 1979 14%]